

5092 SAYILI ve 12.2.2004 TARİHLİ
“İCRA VE İFLAS KANUNU’NDA
DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR
KANUN”UN GETİRDİĞİ YENİLİKLER *

Av. Talih UYAR **

4949 sayılı Kanun ile 17.7.2003 tarihinde İcra ve İflas Kanunu’nda gerçekleştirilen değişikliklerden sonra, özellikle Kanun’un 88. maddesinin ikinci fıkrasının son cümlesinin “*üçüncü şahsın elinde bulunan taşınır mallar haczedilince, alacaklının muvafakati ve üçüncü şahsın kabulü halinde, üçüncü şahsa yedemin olarak bırakılır*” şeklinde ve 128/a maddesinin ikinci fıkrasının da “*kesinleşen kıymet takdirinin yapıldığı tarihten itibaren bir yıl geçmedikçe yeniden kıymet takdiri istenemez*” şeklinde –İcra ve İflas Kanunu’nda yapılacak değişiklikleri tespit ederek bir taslak halinde Adalet Bakanlığı’na sunmuş olan Komisyon’un görüşünün aksine- değiştirilmiş olmasının, kamuoyunda yoğun tepkilere neden olması üzerine (Bkz. Pekcanitez, H. “4949 sayılı Kanun’la, İcra Hukukunda Yapılan Değişikliklerin Değerlendirilmesi” (TBB Dergisi, Kasım/ Aralık 2003, s.147 vd., s.152 vd.; UYAR, T., “4949 sayılı 17.07.2003 Tarihli İcra ve İflas Kanun’un Getirdiği Yenilikler (TBB Dergisi, Kasım/ Aralık 2003, s:172 vd., 180) “*bu maddeleri yeniden değiştirmek*” ve bu arada “*sermaye şirketleriyle kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılmalarına*” dair yeni hükümleri de kanuna ilave etmek amacıyla yeniden İcra ve İflas Kanunu’nda değişiklik yapılması çalışmalarına başlanmıştır. Bu çalışmalar sonucunda Adalet Bakanlığı tarafından;

“17.7.2003 tarihli ve 4949 sayılı İcra ve İflas Kanunu’nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 30.7.2003 tarihli ve 25184 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu kanunla özellikle konkordatoya ilişkin pek çok maddede değişiklik yapılarak ve Türk hukukuna yeni kurum ve kavramlar getirilerek, ödeme güçlüğü içinde bulunmakla birlikte durumunu düzeltebilecek olan şirketlerin faaliyetlerine devam etmelerine imkan sağlanmak istenmiş; ancak bu yapılırken, alacaklı ile borçlunun menfaatleri arasındaki hassas denge korunmasına dikkat edilmiştir.

* 5092 sayılı Yasa metni için bkz. TBB Dergisi, S. 51, s. 358.

** İzmir Barosu üyesi.

Ekonominin etkin ve verimli olarak işleyebilmesi için, her şeyden önce, işletmelerin çalışmaları, borçlarını ödeyebilecek ve alacaklarını tahsil edebilecek durumda olmaları lazımdır. 4949 sayılı kanun, ekonomideki dalgalanmalar nedeniyle zor duruma düşen borçluları korumak amacıyla yeni bazı imkanlar sağlamış ve mevcut imkanları işler hale getirmişse de, Dünyada son yıllarda bu konuda gerçekleşen gelişmeleri karşılayacak bir kurumsal düzenleme gerçekleştirilememiştir. Alacaklı ile borçlu arasındaki hassas dengeyi gözeten, öngörülebilir ve şeffaf bir icra ve iflas hukuku, zor durumda bulunan şirketler için etkili bir çıkış yolu sağlayarak veya onların yeniden yapılandırılmalarına olanak vererek ticari yükümlülüklerin yerine getirilmesindeki aksamalardan kaynaklanan sakıncaları en aza indirger ve böylece ticari ilişkilerin ve finansal sistemin istikrar içinde devam edip gelişmesinde yaşamsal bir rol oynar.

Ekonomik koşullardaki beklenmedik değişiklikler nedeniyle, aslında ekonomik varlıklarını devam ettirmesi mümkün olan sermaye şirketleri, muaccel para borçlarını ödeyemedikleri için faaliyetlerini durdurmak tehlikesiyle karşı karşıya kalabilirler. Bu tehlike borçluları olduğu kadar alacağını tahsil edememe durumuyla karşı karşıya kalan alacaklıları ve işini kaybetme tehlikesine maruz kalan işçileri de tehdit etmekte, bu tehdit sonuçta bölgesel veya milli ekonomiyi etkilemektedir. Bu gibi durumlarda, ekonomik varlığını devam ettirebilme imkanı olan sermaye şirketlerinin yeniden yapılandırılarak ekonomik hayatlarına devam etmelerini sağlamak herkesin yararınadır.

Bu çerçevede sermaye şirketleri ile kooperatiflerin alacaklılarla uzlaşarak borçlarını ve gerekiyorsa buna bağlı olarak, yapısal organizasyonlarını koşullara adapte etmek suretiyle faaliyetlerine devam etmelerini sağlamak amacıyla bu Tasarı hazırlanmıştır” şeklindeki gerekçe ile -ikisi yürürlük maddesi olmak üzere- 8 maddelik bir değişiklik tasarısı TBMM’ye -12.3.2003 tarihinde- sunulmuştur.

Bu tasarı, TBMM Adalet Komisyonu tarafından -oyçokluğu ile- benimsenerek TBMM’nce -ikisi yürürlük maddesi olmak üzere- 13 madde halinde 12.2.2004 tarihinde kabul edilerek kanunlaşmış ve daha sonra 21.2.2004 tarihinde Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. 5092 kanun numarasını alan bu kanun ile; İcra ve İflas Kanunu’nun 8 maddesinde değişiklik yapılmış ve ayrıca kanuna -ikisi geçici maddelere ilişkin olmak üzere- yeni 13 madde eklenmiştir...

Bu genel açıklamalardan sonra, şimdi 5092 sayılı yeni Kanun ile, 2004 sayılı Kanun’da yapılan değişikliklere -Kanun’un hazırlık çalışmaları sırasında yapılan görüşmeler ve kanuna ait Genel Gerekçe ile Madde Gerekçeleri’nden yararlanarak- değinelim.

I. Kanun'un 88. maddesinin ikinci fıkrasının sonuna -4949 sayılı Kanun ile- eklenen yeni hükümler,

– İcra ve İflas Kanunu'nun 88. maddesinin ikinci fıkrasına eklenen hükümlerle *“üçüncü şahsın elinde bulunan taşınır malların haczedilmesi durumunda, alacaklının muvafakati ve üçüncü şahsın kabulü halinde üçüncü kişiye yediemin olarak bırakılacağı”* öngörülmüştür. Halbuki, bu maddeye ait 4949 sayılı Kanun'daki değişiklik gerekçesinde *“alacaklı muvafakat etmezse, üçüncü kişinin elinde bulunan taşınır malların da haczedilip, üçüncü kişinin elinde bırakılmayarak muhafaza altına alınacağı şeklindeki uygulamaya son verilmesinin amaçlandığı”* belirtilmiştir. Bu nedenle; kanunun ikinci fıkrasına eklenen bu yeni hükmün yazılış (ifade ediliş) şekli, maalesef bu hükmün kanuna ekleniş amacına uygun olmamıştır. Çünkü, bu hükmün karşıt anlamından (mefhumu muhalifinden) *“üçüncü şahsın elinde bulunan taşınır mallar haczedilince, alacaklının muvafakat etmemesi halinde üçüncü şahsa yediemin olarak bırakılmayacağı”* anlamı çıkmaktadır ki, böyle bir yorum, maddenin gerekçesinde belirtilen açıklama ile bağdaşmamaktadır. Bu hüküm komisyonunda *“yalnız üçüncü kişinin elinde bulunan menkul mallar haczedilince, kabulü halinde üçüncü şahsa yediemin olarak bırakılır”* şeklinde düzenlenmişken, her nasılsa Adalet Bakanlığı'nca TBMM'ye sunulan Tasarı'da (ve kabul edilen kanunda); *“üçüncü şahsın elinde bulunan taşınır malların haczedilmesi durumunda, alacaklının muvafakati ve üçüncü şahsın kabulü halinde üçüncü şahsa yediemin olarak bırakılır”* şeklinde ifade edilmiştir. 4949 sayılı Kanun ile 88. maddenin ikinci fıkrası bu şekilde değiştirildikten sonra, kamuoyunda yeni düzenleme şeklinin hatalı olduğunun yoğun biçimde ifade edilmesi üzerine, Adalet Bakanlığı hazırladığı İcra ve İflas Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair yeni Kanun Tasarısı'nda *“alacaklı muvafakat etmezse üçüncü kişinin elinde bulunan taşınır malların da haczedilip, üçüncü kişinin elinde bırakılmayarak muhafaza altına alınacağı şeklinde(ki) uygulamaya son verilmesi amaçlanmıştır”* biçimindeki gerekçeyle, İİK'nın 88. maddesinin ikinci fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan *“alacaklının muvafakati ve üçüncü şahsın”* ibaresinin madde metninden çıkarılmasına dair maddede değişiklik yapılmasını önermiş, bu öneri TBMM Adalet Komisyonu tarafından da -oyçokluğu ile- kabul edilmişken, maalesef TBMM'deki görüşmeler sırasında 88. maddeye ilişkin değişiklik teklifi benimsenmemiş ve böylece bu madde, 4949 sayılı Kanun ile değiştirilmiş şekliyle aynen yürürlükte bırakılmıştır. Kanımızca 88. maddenin -4949 sayılı Kanun ile- kavuştuğu yeni şeklini tasvip etmek mümkün değildir. Bu hüküm hayatın olağan akışına, eşyanın tabiatına aykırı bir düzenleme getirmiştir. Üçüncü kişinin elinde bulunan malların *“zilyetliğin mülkiyete karine olduğunu”* belirten MK'nın 985. maddesi uyarınca, üçüncü kişiye ait olması hayatın olağan akışına uygundur. Alacaklının bu kuralın tersini ileri sürerek, borçlunun borcundan dolayı, üçüncü kişideki malları

da muhafaza altına aldırması, hem kendisinin hem de İİK, mad. 5 uyarınca devletin sorumluluğuna neden olabilecek bir davranıştır. Bakalım uygulama, bizim endişelerimizi haklı gösterecek mi?

II. Kanun'un 114. maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinde yapılan değişiklikle;

Kanun'un 115. ve 116. maddelerinde yapılan değişikliklere uygun olarak, *"taşınırların satışı için yapılacak ilanda bulunması gereken hususlar"* tekrar düzenlenmiştir.

4949 sayılı Kanun'la yapılan yeni düzenlemeye göre *"ilanın yurt düzeyinde yayınlanan bir gazete ile yapılmasına karar verilmesi halinde"* bunun ne şekilde yapılacağı düzenlenmiştir. Bu bağlamda, uygulamada tirajın belirlenmesi bakımından sorunlar çıktığından, hangi tarihteki tirajın esas alınacağı, *"bu ilanın satış talebi tarihinde yurt düzeyinde tirajı en yüksek beş gazeteden biriyle yapılacağı"* şeklinde düzenlenerek durum açıklığa kavuşturulmuştur.

5092 sayılı Kanun ile 114. maddenin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan *"yurt düzeyinde tirajı en yüksek beş gazeteden"* ibaresi *"tirajı elli binin üzerinde olan ve yurt düzeyinde dağıtımı yapılan gazetelerden"* şeklinde değiştirilmiştir.

III. Kanun'un 128 a maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesinde yapılan değişiklikle;

– 128. maddenin ikinci fıkrasının son cümlesinde *"kesinleşen kıymet takdiri için iki yıl geçmedikçe yeniden kıymet takdiri istenemez"* şeklinde yer alan hüküm -4949 sayılı Kanun ile- kanuna yeni eklenen 128 a maddesine ikinci fıkra olarak -ve bu cümledeki *"iki yıllık süre bir yıla indirilerek"*- *"kesinleşen kıymet taktirinin yapıldığı tarihten itibaren bir yıl geçmedikçe yeniden kıymet takdiri istenemez"* şeklinde ilave edilmiştir. Ancak hemen belirtelim ki *"yeni-den kıymet takdiri istenme süresi"* nin *"iki yıl"* dan *"bir yıl"* a indirilmesi isabetli olmamıştır. Kamuoyunda yapılan yoğun eleştiriler karşısında, Adalet Bakanlığı hazırladığı yeni tasarı da bu hükmün *"yeniden kıymet taktirinin istenebilmesi için taşınır ve taşınmaz ayrımı yapılmadan 1 yıllık süre belirlenmiş olmasının isabetli olmadığını"* ifade ederek, bu sürenin *"taşınmazlar açısından yetersiz kaldığını ve takibin uzamasına neden olduğunu"* belirterek, taşınırlar için bir yıllık, taşınmazlar için iki yıllık süre öngörerek 128 a maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesinin değiştirilmesini önermişse de, Adalet Komisyonu'nda bu fark kaldırılarak, eskiden olduğu gibi *"kesinleşen kıymet*

takdirinin yapıldığı tarihten itibaren iki yıl geçmedikçe yeniden kıymet takdiri istenemeyeceği" şeklinde 128 a maddesi yeni -daha doğrusu 4949 sayılı Kanun'la yapılan değişiklikten önceki- şekline kavuşmuştur.

IV. Kanun'un 166. maddesinin ikinci fıkrasının ikinci ve üçüncü cümlelerinde yapılan değişikliklerle;

"İflas kararının iflas dairesi tarafından yurt düzeyinde tirajı en yüksek beş gazeteden birinde yayınlanmasına" ilişkin hüküm, ilanın yayınlanacağı gün hangi gazetelerin tirajı en yüksek beş gazete olacağı önceden bilinmediğinden ve bilinmesi de mümkün olmadığından, uygulamada ciddi sorunlara neden olmaktadır. Onun için, -4949 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikte- ilanun *"karar tarihinde tirajı en yüksek beş gazeteden birinde yayınlanması"* imkanı getirilerek, bu sorunların giderilmesi ve takiplerin uzamasının önüne geçilmesi amaçlanmıştır.

5092 sayılı Kanun ile yapılan değişikliklerle ise, 166. maddenin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan *"yurt düzeyinde tirajı en yüksek beş gazeteden"* ibaresi *"tirajı elli binin üzerinde olan ve yurt düzeyinde dağıtımı yapılan gazetelerden"* şeklinde ve üçüncü cümlesinde yer alan *"en yüksek"* ibaresi *"elli binin üzerinde olan ve yurt düzeyinde dağıtımı yapılan"* şeklinde değiştirilmiştir.

V. Kanun'un 179/b maddesinin dördüncü fıkrasında yapılan değişikliklerle;

Erteleme süresi bir yıl olarak kabul edilmiş; mali durumun düzeltilmesi ihtimalinin mevcut olması halinde, kayyımın raporları da dikkate alınarak bu sürenin, 4949 sayılı Kanun ile bir yıl daha uzatılabilmesine imkan tanınarak, böylece, erteleme toplam iki yıl için yapılabilmesi kabul edilmişken, 5092 sayılı Kanun ile yapılan değişikliklerle madde *"kayyımın verdiği raporlar dikkate alınarak mahkemece uygun görülecek süreler ile uzatılabileceği, ancak uzatma sürelerinin toplamının dört yılı geçemeyeceği"* kabul edilmiştir. Bu son değişiklik 5092 sayılı Kanun'un TBMM'de görüşülmesi sırasında Adalet Komisyonu tarafından *"4949 sayılı Kanun'la iflasın ertelenmesi süreci iki yıl ile sınırlandırılmıştır. Oysa; bu süreç daha kısa sürede tamamlanabileceği gibi, işletmenin büyüklüğüne, içinde bulunduğu koşullara, ekonomideki oynamalara göre daha uzun da sürebilir. Bu sürenin katı olarak uygulanması, kurtarılmasına çok az kalmış bir işletmenin, çok kısa bir süreye daha ihtiyacı varken yasal zorunluluk nedeniyle iflası sonucunu doğurabilir. Kaldı ki, bu süreç birçok dış ve iç faktörlere bağlıdır. Örneğin; ülke ekonomisinin gidişatı, sektörel rekabet, düzenleyici ve de-*

netleyicilerin etkisi, sosyo ekonomik yapı ve mali sektörün etkisi gibi dış faktörler ile organizasyonun büyüklüğü, yönetimin yeteneği, operasyonel yetenek, faaliyetlere ilişkin alt yapı, işletme sermayesi ve tedariki gibi birçok iç faktörler bu sürecin süresinin belirlenmesinde etkin olacaktır. Bu nedenle sürenin her somut olayın kendi gelişim ve koşulları doğrultusunda hakimın takdirine bırakılmasında yarar vardır. Zaten, kayyımlar vasıtasıyla süreç hakimın kontrolü altındadır. Olumsuz gelişmeler olması halinde her zaman süreyi keserek iflasa karar vermesi mümkündür. Keza, her erteleme ayrı ayrı temyiz sürecine tabi olduğundan hakimın işlemleri de Yargıtay'ın denetimi altındadır. Bu nedenlerle, sürenin sınırlandırılmasının düşünülen faydalarından çok, ciddi sakıncaları bulunmaktadır. Yine de pratik olarak erteleme süresinin uzatılmasına ilişkin bir üst sınır konulması gerekir ise; bu süre bu konjonktürde en fazla dört yıl olmalıdır" şeklinde değiştirilmiştir.

VI. 5092 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikle;

2004 sayılı Kanun'un, Onikinci Babının başlığı "KONKORDATO İLE SERMAYE ŞİRKETLERİ VE KOOPERATİFLERİN UZLAŞMA YOLUYLA YENİDEN YAPILANDIRILMASI" olarak değiştirilmiştir.

VII. Kanun'un 288. maddesinin birinci cümlesinde yapılan değişiklik;

İcra ve İflas Kanunu'nun 166. maddesinde yapılan değişikliğe paralel olarak "tetkik merciince mühletin, karar tarihinde yurt sathında tirajı en yüksek beş gazeteden birinde ilan olunacağı" 4949 sayılı Kanun ile öngörülmüşken, 5092 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik sonucunda maddede yer alan "yurt düzeyinde tirajı en yüksek beş gazeteden" ibaresi "tirajı elli binin üzerinde olan ve yurt düzeyinde dağıtımı yapılan gazetelerden" şeklinde değiştirilmiştir.

VIII. Kanun'un 302. maddesinin ikinci cümlesinde yapılan değişiklik;

5092 sayılı Kanun ile "on günlük sürede dava açmamanın yaptırımının alacaklının itiraza uğramış olan alacağının maddi hukuk bakımından sona ermesi olmadığı, bu durumda sadece onun teminattan yararlanma ve konkordatoyu feshettirme hakkının düştüğü açıklığa kavuşturulmak amacıyla" Kanun'un 302. maddesinin ikinci cümlesi "bu müddet içerisinde dava açmayanların teminattan yararlanma ve konkordatoyu feshettirme hakları düşer" şeklinde değiştirilmiştir.

IX. Kanun'un 309 b maddesinin birinci fıkrasının (4) numaralı bendinde yapılan değişiklikle;

5092 sayılı Kanun ile; 309 b maddesinin birinci fıkrasının dört numaralı bendinde yer alan "yurt düzeyinde yayınlanan tirajı en yüksek beş gazeteden" ibaresi "tirajı elli binin üzerinde olan ve yurt düzeyinde dağıtımı yapılan gazetelerden" şeklinde değiştirilmiştir.

X. 5092 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikle;

309 l maddesinden sonra gelmek üzere "IV. SERMAYE ŞİRKETLERİ VE KOOPERATİFLERİN UZLAŞMA YOLUYLA YENİDEN YAPILANDIRILMASI" üst başlığı altında 309 m ilâ 309 ü maddeleri eklenmiştir.

"Kanun'a eklenen 309 m - 309 ü hükümleriyle 'sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılması' adı altında yeni bir kurum getirilmektedir. Bu kurum, dünyada son yıllarda geliştirilen ve ödeme gücünü içine düşen şirketlerin iflasına karar vermek yoluna gidilip ekonomik hayattan silinmeleri yerine, bu şirketlerin kurtarılmasının mümkün olması durumunda faaliyetlerine devam etmelerinin sağlanması düşüncesine dayanmaktadır. Getirilen düzenleme, alacaklı ile borçluların karşılıklı olarak anlaşmaları şartına bağlanmıştır. Bu göre, muaccel para borçlarını ödeyemeyecek durumda olan ya da mevcut ve alacaklı borçlarını karşılamaya yetmeyen veya böyle bir tehlikeyle karşı karşıya kalması kuvvetle muhtemel olan sermaye şirketleri ve kooperatifler, kanun tarafından öngörülen oranlarda alacağına sahip alacaklıların çoğunluğuyla, borçlarının yeniden yapılandırılması konusunda uzlaşabilecektir. Sistem mahkeme denetiminde işlemekte ve uzlaşmanın tasdiki veya reddi yargı organının müdahalesini gerektirmektedir. Böylece, özellikle uzlaşmayı kabul etmemiş olan alacaklıların hak ve menfaatlerinin ihlal edilmesinin önüne geçilmek istenmiştir." (Hükümet Gereçesi).

Madde 309 m: Yeni kurum, konkordatodan farklı olarak, bütün borçluları değil, sadece sermaye şirketleri ve kooperatifleri kapsadığından, bir sermaye şirketinin ya da kooperatifin bu düzenlemeden yararlanabilmesi için bunun aciz halinde olması veya böyle bir tehlike ile karşı karşıya kalması kuvvetle muhtemel bulunması gerekmektedir. Şu halde, sermaye şirketi veya kooperatif muaccel para borçlarını ödeyemeyecek durumda olmalı veya mevcut ve alacaklı borçlarını karşılamaya yetmemeli ya da böyle bir duruma düşeceği konusunda kuvvetli emareler olmalıdır. Bu durumda bulunan bir sermaye şirketi veya kooperatif, eğer belli oranda alacağına sahip alacaklıların çoğunluğuyla borçlarının yeniden yapılandırılması konusunda bir proje üzerinde anlaşabilirse, mahkemeye başvuracaktır.

Getirilen düzenlemeye göre; borçlu, bütün alacaklılarıyla uzlaşmak zorunda olmayıp, sadece projeden etkilenen alacaklılarla uzlaşması yeterlidir. Bu durumda, borçlunun bir kısım alacaklılarla işlerini sürdürürken diğer bir kısım alacaklılarla borçlarını yeniden yapılandırmak için uzlaşabilmesi mümkün kılınmaktadır. Ayrıca, borçlunun benzer alacağa sahip alacaklılar arasında, alacaklı sınıfları oluşturması da mümkündür. Ancak, bu durumda her alacaklı kategorisinin projeyi gerekli çoğunlukla kabul etmesi gerekmektedir. Böylece borçluların bu hükümlerden daha kolay yararlanmaları ve sistemin daha işlevsel olması sağlanmıştır.

Madde 309 n: Maddede, yeniden yapılandırma projesinde bulunması gereken hususlar sayılmıştır. Buna göre, yeniden yapılandırma projesinde, projeden etkilenen alacaklıların tabi olacağı koşullar ve bunlar arasında eşitliğin nasıl sağlanacağı, proje borçlusunun taraf olduğu sözleşmelere ve malvarlığına etkisi, yeniden yapılandırma için gerekli olması durumunda borçlunun kredi gibi finansman kaynaklarına başvurabileceği, projenin uygulanabilirliğini sağlayacak diğer yöntemler, tasdik kararından sonra projenin uygulanmasının kim tarafından, nasıl denetleneceği ve projeyi reddeden alacaklının alacağını, bu alacaklı projede kendi sınıfı için öngörülen haktan daha azını açıkça kabul etmediği sürece, nitelik itibarıyla benzerlik gösteren alacaklılarla eşit muameleye tabi olacağı gösterilmelidir. Projeyle birlikte alacaklıların hakları korunmakta, yeniden yapılandırma için yapılması gerekenler düzenlenmekte, projenin nasıl ve kim tarafından denetleneceği belirtilmektedir. Böylece bu konularda başlangıçta alacaklılar ve borçlular arasında bir uzlaşma aranarak ileride doğabilecek hak kayıpları engellenmektedir.

Madde 309 o: Maddede yeniden yapılandırma başvurusuna eklenmesi gereken belgeler düzenlenmiştir. Maddede sayılan bilgi ve belgeler esas itibarıyla alacaklıları korumaya yöneliktir. Mahkemeye sunulacak bu belgeler sayesinde mahkeme objektif olarak şirketin mali durumu ve alacaklıların haklarının korunup korunmadığı hakkında bilgi sahibi olabilecektir. Bu bilgi ve belgeler ileride başvurunun red veya tasdiki konusunda bir karar verilirken mah-kemece esas alınacaktır.

Madde 309 ö: Maddede başvuru üzerine mahkemenin yapacağı işler ve alacağı koru-ma önlemleri düzenlenmiştir. Mahkeme, başvuru üzerine, özellikle projeden etkilenen alacaklıların haklarını koruyabilmeleri ve itirazlarını ileri sürebilmeleri amacıyla, otuz gün içinde bir duruşma günü belirlemeli ve alacaklıları bu durumdan haberdar etmek için ilanen duyuru yapmalı ve ayrıca duruşma gününü adresi bilinen alacaklılara tebliğ etmelidir. Bununla birlikte, mahkeme borçluların alacaklılara zarar vermesini önlemek amacıyla başvuru hakkında verilecek nihai kararın kesinleşmesine

kadar geçecek dönem için, borçlunun malvarlığını korumaya yönelik ve borçlunun faaliyetleri bakımından gerekli gördüğü tüm tedbirleri alabilir. Bu bağlamda mahkeme, bir ön duruşma günü tayin edebilecek, borçlunun faaliyetlerinin sevk ve idaresini üstlenecek ya da bu faaliyetleri denetleyecek olan ve lazım gelen bilgi ve tecrübeye sahip olup, alacaklılar ve borçlu tarafından seçilmiş ve gerekli nitelikleri haiz bir veya birkaç proje yöneticisi tayin edebilecek, etkilenen alacaklıların 6183 sayılı Kanun'a göre yapılanları da kapsayacak şekilde borçluya karşı yapılan takiplerin durdurulmasına, yeni takip yapılmasının yasaklanmasına, ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz kararlarının uygulanmamasına karar verebilecektir. Ayrıca, borçlunun ihtiyaç duyması halinde, ara dönemde de kredi gibi finansman araçlarına başvurabilmesi kabul edilerek, onun ekonomik faaliyetlerine devam edebilmesi ve içinde bulunduğu zor durumdan daha çabuk çıkabilmesi amaçlanmıştır.

Madde 309 p: Maddeyle, mahkemenin ilgililer dinledikten ve diğer maddelerdeki şartların yerine getirildiğini tespit ettikten sonra başvurunun tasdikine veya reddine karar vermesi düzenlenmiştir. Ancak, burada, tasdik kararı verilebilmesi için, alacaklıları korumak amacıyla, projeyi reddetmiş olan alacaklıların projeye ellerine geçecek miktarın en az iflas tasfiyesi sonunda ellerine geçecek miktara eşit olması şartı getirilmiş ve mahkeme kararına karşı temyiz yolu kabul edilmiştir.

Ayrıca maddeyle, yeniden yapılandırma projesinde öngörüldüğü takdirde, mahkemenin tasdik kararıyla birlikte borçlu ile alacaklıların bu konudaki uzlaşmasını da dikkate alarak, yetkileri sadece projenin yerine getirilmesine ilişkin esasları denetleyip alacaklılara durumu düzenli olarak rapor etmekten ibaret olan bir veya birkaç proje denetçisi tayin edebileceği esası getirilmiştir. Bu sayede alacaklılar gelişmelerden haberdar olabilecek ve haklarını daha iyi koruyabileceklerdir.

Madde 309 r: *“Başvurunun tasdikine ilişkin kararın verilmesiyle, borçlu ve projeden etkilenen tüm alacaklıların projede öngörülen esaslar dahilinde projeye bağlı olacakları”* kabul edilmiş ve *“başvurunun tasdiki talebinin reddine ilişkin mahkeme kararının verilmesiyle durmuş olan takiplere ve davalara devam edilmesi”* esası benimsenmiştir.

Kararın temyiz incelemesi sonucunda Yargıtay'ca bozulması üzerine *“projenin tasdik kararının icrasının kendiliğinden duracağı”*, ayrıca *“bozma kararına kadar yapılan işlemlerin geçerliliğini muhafaza edeceği”* hükme bağlanmıştır.

Madde 309 s: Maddeyle, İcra ve İflas Kanunu'nun 307. maddesiyle 308. maddesinin birinci fıkrasının uygulanması kabul edilerek, yeniden

yapılandırmanın tamamen feshine karar verildiği ve bu karar kesinleştiği takdirde, *“projeden etkilenen alacaklıların, durumun ilandan itibaren on gün içinde, tasdik kararını vermiş olan mahkemeden borçlunun doğrudan doğruya iflasına karar verilmesini isteyebilmeleri”* düzenlenmiştir.

Madde 309 ş: Maddeyle, uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırma projesinin tadil edilmesi kabul edilmiştir. Buna göre projenin bir kısmının ihlali halinde, bu ihlal sadece bazı alacaklıları etkiliyorsa, hakları ihlal edilen bu alacaklıların borçlu ile projenin tadili konusunda anlaşmaya varmaları halinde, tadil edilmiş proje mahkemenin tasdikine sunulacaktır. Projenin devamı için bu tadilatın yapılması zorunlu ise ve tadil edilmiş proje hakları ihlal edilmiş olan alacaklıları, plandan etkilenen diğer alacaklılardan daha uygun bir duruma getirmiyorsa, mahkeme tadil edilmiş projeyi tasdik edecektir. Bu durumda, yeniden yapılandırma projesinin tasdikine ilişkin usul, projenin tadili hakkında da uygulanacaktır.

Madde 309 t: Maddeyle, projenin borçlu tarafından uygulanmaması halinde durumun bu şekilde devam etmesi kabul edilemeyeceğinden, süreci uzatmamak amacıyla borçlunun derhal iflasına karar verilmesi öngörülmüştür. Ayrıca, mali durumu bozulan bankalar ve sigorta şirketleri hakkında kendi özel kanunları uygulanacağından, sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılmasına ilişkin hükümlere, bankalar ve sigorta şirketleri borçlu sıfatıyla başvuramayacaklardır.

Madde 309 u: Maddeyle, sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılmasını kolaylaştırmak amacıyla bir takım vergi istisnaları ve teşvik belgelerinde süre uzatımı imkanı getirilmiştir.

Madde 309 ü: Hukuk sistemimize yeni giren bu kurumun uygulanmasını kolaylaştırmak için, kanunun yayımı tarihinden itibaren iki ay içinde, uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırmanın uygulanmasını göstermek amacıyla Adalet Bakanlığınca bir yönetmelik çıkarılması öngörülmüştür.

XI. Kanun'un 334. maddesinde yapılan değişiklikle;

5092 sayılı Kanun'la yapılan değişiklikle; 334. maddenin başlığı *“konkordatoda veya sermaye şirketleri ile kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılmasında yetkili kimseleri hataya düşüren ya da konkordato veya uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırma koşullarına uymayan borçlunun cezası”* şeklinde değiştirilmiştir.

Yine, 5092 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikle 334. maddenin kapsamına *“sermaye şirketleriyle kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırma*

projesini tasdik ettirmek için yetkili kişileri hataya düşüren veya projeye uymayarak zarara sebebiyet veren borçluların cezalandırılması” da alınmıştır.

XII. 2004 sayılı Kanun’un geçici beşinci maddesinin (13), (16) ve (38) numaralı bendlerinde yapılan değişikliklerle;

5092 sayılı Kanun’un 10. maddesiyle; 2004 sayılı Kanun’un beşinci maddesinin (13) numaralı bendi “68 b maddesinde değişiklik yapan hükmü, kanunun yürürlüğe girme-sinden sonra gönderilen hesap özetleri ve ihtarname-lerde” şeklinde değiştirilmiş ve ayrıca (16) numaralı bendinde yer alan “sözleşmelerde” ibaresinden sonra “de” ibaresi ve (38) numaralı bendinde yer alan “davalarında” ibaresinden sonra “da” ibaresi eklenmiştir.

XIII. 2004 sayılı Kanun’a eklenen geçici (6) madde ile;

5092 sayılı Kanun’un 11. maddesiyle 2004 sayılı Kanun’a; “bu kanunda yer alan ‘icra tetkik mercii’, ‘tetkik mercii’ ve ‘mercii’ ibareleri ‘icra mahkemesi’, ‘icra mercii hakimi’ ve ‘mercii hakimi’ ibareleri ‘icra hakimi’ olarak değiştirilmiştir. Çeşitli mevzuatta icra tetkik mercii ve hakimine yapılmış bulunan atıflar, icra mahkemesi ve hakimine yapılmış sayılır” şeklinde geçici madde eklenmiştir.